

HOE KRIJG JE

TOEGANG TOT DATA ?

Data zijn het nieuwe goud! Maar hoe krijg je in deze wirwar van wetten eigenlijk toegang tot data, zowel persoonlijke als niet-persoonlijke? Hieronder vind je een handig overzicht van de belangrijkste wetgevende tools die dat mogelijk maken. Denk aan het recht op een kopie van je gegevens, toegang tot data, en zelfs gegevensportabiliteit, zodat je makkelijker kan overstappen naar andere diensten.

Om inzicht te krijgen in data, is het belangrijk om te weten:

- **wie de data beheert/houdt:** private of publieke instanties;
- **over welk type data het gaat:** persoonsgebonden of niet-persoonsgebonden.

Dit onderscheid is essentieel omdat er verschillende wetten van toepassing zijn op deze gegevensstromen.

VOOR IEDEREEN M.B.T. PERSOONSGEGEVENS (G2C, B2C)

Volgens de **Algemene Verordening Gegevensbescherming** heb je als individu het recht om te weten welke persoonsgegevens van jou worden verwerkt. **Artikel 15** geeft je het **recht op inzage** en het opvragen van een **kopie** van je gegevens. Ook heb je onder **artikel 20** recht op **gegevensportabiliteit**, zodat je jouw gegevens makkelijk kunt overdragen tussen concurrerende dienstverleners, mits technisch haalbaar.

Naast de AVG, zijn er nog tal van wetgevende instrumenten die het mogelijk maken om toegang tot of de overdraagbaarheid van gegevens mogelijk te maken.

T.A.V. PRIVATE ENTITEITEN (B2C, B2B)

De **Dataverordening** regelt het gebruik van data gegenereerd door slimme producten zoals auto's of fitnessapparatuur. **Artikelen 4 en 5** geven gebruikers recht op **toegang** tot deze gegevens en de mogelijkheid om deze te **delen met derden**. Het gaat over alle ruwe en voorverwerkte data die zijn gegenereerd door het gebruik van het verbonden product. Tot slot bevat **artikel 23(c)** ook een recht op **gegevensportabiliteit** voor afnemers van cloud- en edgediensten.

Artikel 6 van de **Digital Markets Act** verleent een recht op **overdraagbaarheid van en toegang tot de gegevens** (persoonsgebonden en niet-persoonsgebonden) van het ene platform naar het andere voor de eindgebruiker.

Artikel 16(4) van de **Richtlijn digitale inhoud en digitale diensten** creëert een recht op **gegevensportabiliteit** voor de consument in B2C relaties, nadat de overeenkomst ten einde loopt. Dit geldt ten aanzien van alle gegevens die de handelaar van de consument heeft, die géén persoonsgegevens zijn, en in de context van het verlenen van digitale inhoud of digitale diensten.

T.A.V. DE OVERHEID (G2B, G2C)

De **Open Data-richtlijn** heeft als doel het hergebruik van overheidsinformatie te bevorderen door duidelijke regels op te stellen en standaarden te harmoniseren. De richtlijn stimuleert het principe van **'open by design and by default'**, wat betekent dat overheidsinformatie standaard beschikbaar moet zijn voor hergebruik, tenzij er specifieke redenen zijn om dat niet te doen. Deze richtlijn is concreet uitgewerkt in de **Belgische wet van 4 mei 2016** betreffende open data en het hergebruik van overheidsinformatie, en **het bestuursdecreet**.

De **Datagovernanceverordening (DGA)** is een aanvulling op de Open Data-richtlijn en heeft als doel een solide juridisch kader te bieden voor het hergebruik van **gegevens die zijn verzameld door openbare lichamen met publieke middelen**, en die om verscheidene redenen niet onder de open-data richtlijn vallen. De verordening wil ervoor zorgen dat deze gegevens uiteindelijk ten goede komen aan de samenleving, bijvoorbeeld door innovatie in de publieke en private sector te stimuleren. De overheden kunnen afwegen **welke gegevens beschikbaar** gesteld worden (zonder verplicht gegevens te moeten delen) en **onder welke voorwaarden**, zoals in **artikel 3 tot 9** van de DGA omschreven.

Het **beginsel van openbaarheid van bestuur**, zoals vervaard in **artikel 32** van de **Belgische Grondwet**, vormt de juridische basis voor de toegang van burgers tot overheidsinformatie. Dit beginsel verplicht de overheid om bepaalde documenten of informatie beschikbaar te stellen aan het publiek.

Hoewel de Open Data-richtlijn en de Grondwet sterk de nadruk leggen op het recht van **toegang tot overheidsinformatie**, zijn er **verschillende grenzen** (zoals de noodzaak om bijvoorbeeld de privacy van individuen te waarborgen, bedrijfsgeheimen te beschermen, of de veiligheid van de staat te garanderen). In deze gevallen kan een verzoek om informatie geweigerd worden. Dit soort afwegingen zijn geregeld in zowel **nationale als Europese regelgeving**, die ervoor zorgt dat er een balans blijft tussen **openbaarheid en bescherming van gevoelige informatie**.

DOOR DE OVERHEID (B2G)

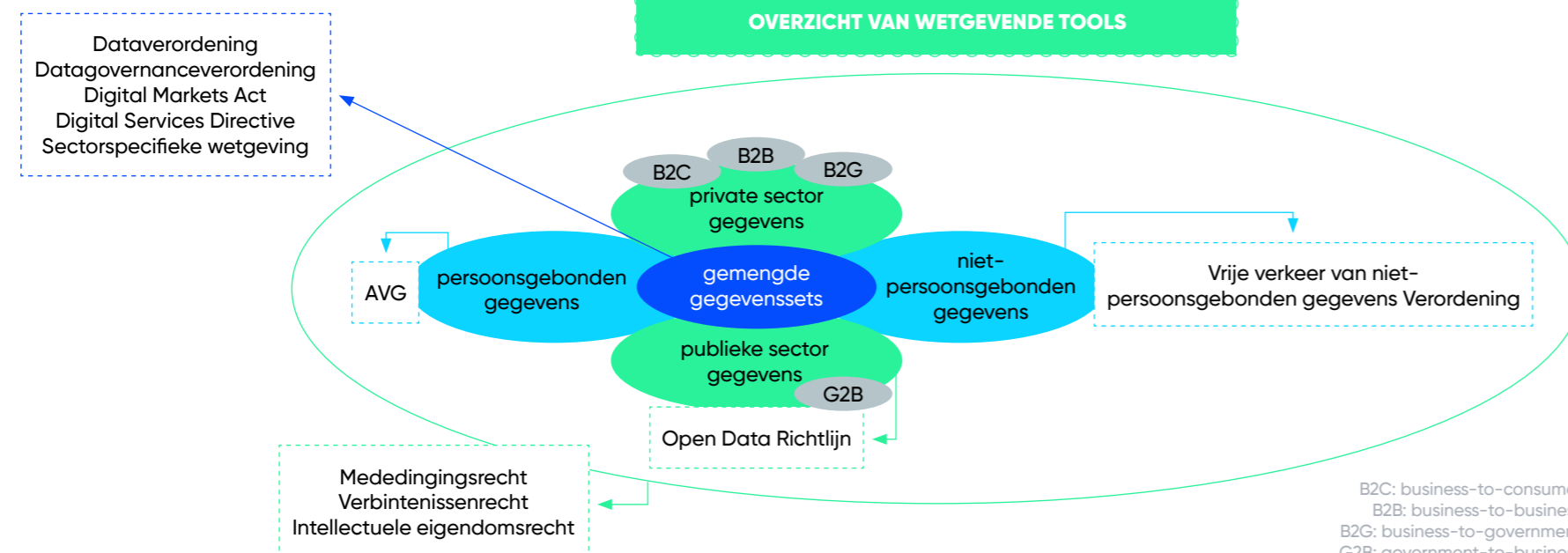
De **Dataverordening** biedt het wettelijke kader dat bepaalt hoe overheidsinstanties in bepaalde omstandigheden toegang kunnen krijgen tot gegevens van bedrijven. Dit kan gegevens omvatten die zijn gegenereerd door **verbonden producten**, zoals auto's, medische apparatuur, etc. **Artikelen 14 en 15** geven **voorwaarden** voor deze gegevensuitwisselingen. In uitzonderlijke situaties, zoals natuurrampen of grote gezondheids crises, kunnen overheidsinstanties toegang krijgen tot gegevens die in handen zijn van private bedrijven om empirisch onderbouwde en snelle beslissingen te nemen. Cruciale data van verbonden producten kunnen soms het verschil maken in het detecteren van patronen. Het **recht op toegang voor overheden is niet onbeperkt**. De Dataverordening bepaalt dat de toegang door overheden vooral geldt **in gevallen van uitzonderlijke noodzaak** (zoals een algemene noodsituatie of een specifieke taak van algemeen belang). Buiten dergelijke noodsituaties kunnen overheidsinstanties uitsluitend niet-persoonsgebonden gegevens opvragen van bedrijven.

Er zijn verschillende wetten en regels die toegang tot gegevens en het hergebruik ervan mogelijk maken, vaak gericht op specifieke **sectoren**. Bijvoorbeeld op het gebied van gezondheid en mobiliteit zijn er Europese richtlijnen voor het delen van gegevens, zoals in de Europese ruimte voor gezondheidsgegevens en de Europese ruimte voor mobiliteitsgegevens.

Ook op het gebied van **auteursrechten** bestaan er uitzonderingen. Zo kan een rechtmatige gebruiker delen van een databank opvragen en hergebruiken, zolang dit geen substantiële delen zijn. Dit geldt ook voor onderwijs, wetenschappelijk onderzoek, en in situaties die de openbare veiligheid of gerechtelijke procedures betreffen (**Richtlijn betreffende databanken**). Een ander voorbeeld is de uitzondering voor tekst- en datamining, waarin onderzoekers onder bepaalde voorwaarden gegevens kunnen gebruiken voor hun analyses (**artikel 4 Richtlijn inzake auteursrechten in de digitale eengemaakte markt**).

Daarnaast kan **mededingingsrecht** een route bieden om toegang te krijgen tot belangrijke gegevens of dossiers, bijvoorbeeld door de toepassing van **artikelen 101 en 102** van het **Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)**, zoals in de beroemde **Magill-zaak**. Kortom, er zijn veel manieren waarop regelgeving bedrijven en instellingen in staat stelt om gegevens te delen en te hergebruiken, terwijl er tegelijkertijd grenzen en bescherming zijn om rechten te waarborgen.

OVERZICHT VAN WETGEVENDE TOOLS

B2C: business-to-consumer
B2B: business-to-business
B2G: business-to-government
G2B: government-to-business

Kenniscentrum Data & Maatschappij (oktober 2024). Hoe krijg je toegang tot jouw data? brAinfood van het Kenniscentrum Data & Maatschappij. Brussel: Kenniscentrum Data & Maatschappij.

Deze brAinfood is beschikbaar onder een [CC by 4.0 licentie](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

HOW CAN YOU ACCESS DATA ?

Data is the new gold! But in the maze of laws, how do you actually gain access to data, both personal and non-personal? Here's a handy overview of the main legislative tools that allow you to do just that. These include the right to a copy of your data, access to data, and even data portability, making it easier to switch to other services.

- To gain insight into data, it is important to know
- **who holds it:** private or public institutions;
 - **what type of data it is:** personal or non-personal.

This distinction is essential because different laws apply to these data flows.

FOR EVERYONE REGARDING PERSONAL DATA (G2C, B2C)

According to the **General Data Protection Regulation (GDPR)**, as an individual, you have the right to know which personal data about you is being processed. **Article 15** gives you the right to **inspect and request a copy of your data**. You also have the right to **data portability** under **Article 20**, so you can easily transfer your data between competing service providers, if technically feasible.

In addition to the GDPR, there are numerous other legislations that allow access or the portability of data.

REGARDING PRIVATE ENTITIES (B2C, B2B)

The **Data Act** regulates the use of data generated by smart products such as cars or fitness equipment. **Articles 4 and 5** give users the right to **access** this data and the possibility to **share it with third parties**. It refers to all raw and pre-processed data generated by the use of the connected product. Finally, **Article 23(c)** also contains a right to **data portability** for cloud and edge service customers.

Article 6 of the **Digital Markets Act** grants the end-user the right to **portability of and access to the data** (personal and non-personal) from one platform to another.

Article 16(4) of the **Digital Content and Digital Services Directive** creates a right to **data portability** for consumers in B2C relationships, after the contract has expired. This applies to any data held by the consumer's trader, that is not personal data, and in the context of the provision of digital content or digital services.

REGARDING THE GOVERNMENT (G2B, G2C)

The **Open Data Directive** aims to promote the reuse of public sector information by establishing clear rules and harmonising standards. The directive promotes the principle of **'open by design and by default'**, which means that public sector information should be made available for reuse by default, unless there are specific reasons not to do so. This directive is elaborated on in the **Belgian law of 4 May 2016** on open data and the reuse of public sector information, and in the **administrative decree**.

The **Data Governance Act (DGA)** complements the Open Data Directive by providing an optional regime for the **reuse of data held by public sector bodies (PSBs) that are covered by rights of third parties** (such as with trade secrets of private companies). The regulation aims to ensure that this data ultimately benefits society, for example by fostering innovation in the public and private sectors. Should PSBs want to enable the **reuse of such data** (they are not obligated to), then they can comply with the requirements described in **Articles 3 to 9** of the DGA.

The **principle of open government**, as enshrined in **Article 32** of the **Belgian Constitution**, provides the legal basis for citizens' access to public sector information. This principle obliges the government to make documents or information available to the public.

Although the Open Data Directive and the Constitution place a strong emphasis on the **right of access to public sector information**, there are **several limits**. These are motivated by the need to safeguard the privacy of individuals, protect trade secrets, or guarantee the security of the state, for example. In these cases, a request for information may be refused. These kinds of considerations are handled in both **national and European regulations**, which ensure that a **balance remains between openness and protection of sensitive information**.

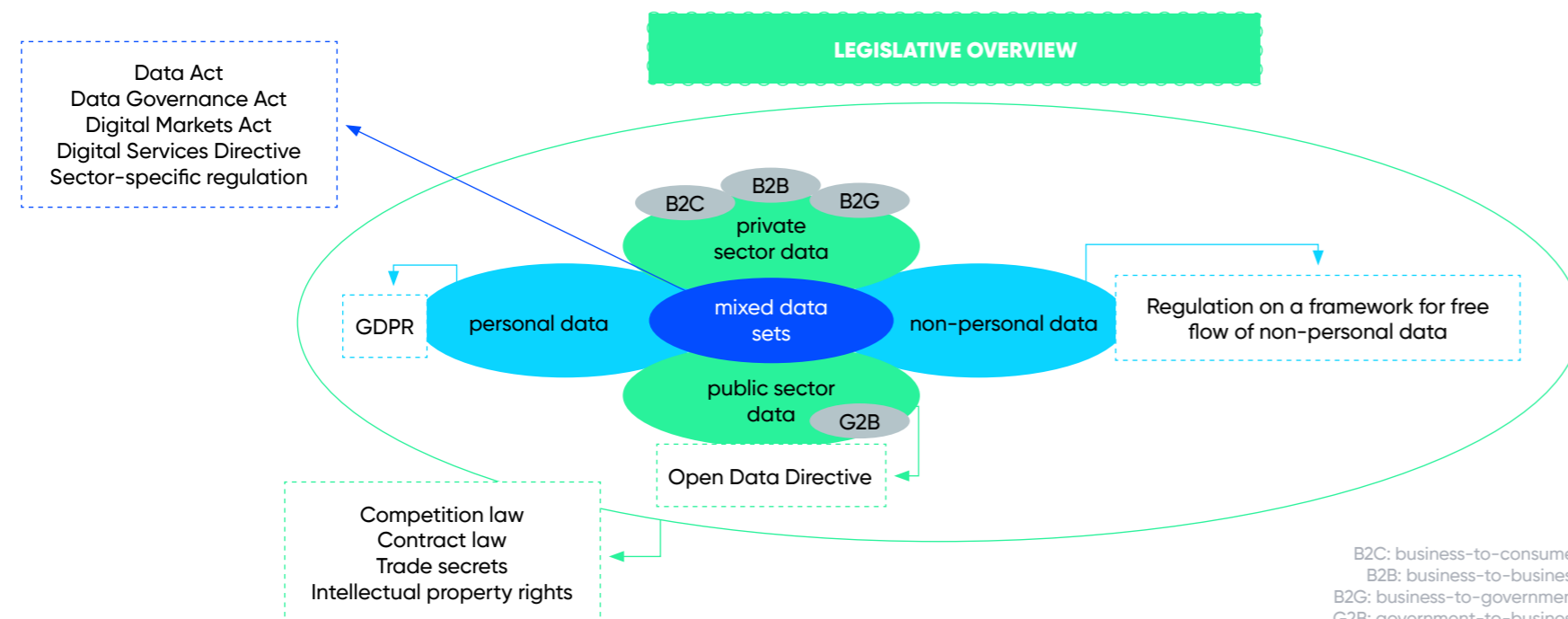
BY GOVERNMENT (B2G)

The **Data Act** provides the legal framework that determines how public authorities can access companies' data in certain circumstances. This may include data generated by **connected products**, such as cars, medical equipment, etc. **Articles 14 and 15** provide **conditions** for these data exchanges. In exceptional situations, such as natural disasters or major health crises, public authorities can access data held by private companies to make evidence-based and rapid decisions. Crucial data from connected products can sometimes make all the difference in detecting patterns. The **right of access for governments is not unlimited**. The Data Act stipulates that access by public authorities applies mainly **in cases of exceptional need** (such as public emergencies or a specific task of public interest). Outside of public emergencies, public authorities can only request non-personal data from companies.

There are several laws and regulations that allow access to data and its reuse, often focused on specific **sectors**. For example, in the field of health and mobility, there are European directives that ensure the sharing of data, such as in the European Health Data Space and the European Mobility Data Space.

There are also exceptions in the area of **copyright**. For example, a legitimate user can extract and re-use parts of a database, as long as they are not substantial parts. This also applies to teaching, scientific research, and in situations involving public security or legal proceedings (**Database Directive**). Another example is the exception for text and data mining, which allows researchers to use data for their analyses under certain conditions (**Article 4** of the **Directive on Copyright in the Digital Single Market**).

In addition, **competition law** can provide a route to access important data or files, for example through the application of **Articles 101 and 102** of the **Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU)**, as in the famous **Magill case**. In conclusion, there are many ways in which regulations allow companies and institutions to share and reuse data, while simultaneously putting limits and protections in place to ensure rights.

Knowledge Centre Data & Society (October 2024). How can you access your data? brInfood of the Knowledge Centre Data & Society, Brussels: Knowledge Centre Data & Society.

This brInfood is available under a [CC by 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Knowledge Centre Data & Society

